

SOOVITUS nr P1,

12. juuni 2009,

mis käsitleb Gottardo kohtuotsust, mille kohaselt mitteliikmesriigiga sõlmitud kahepoolsest sotsiaalkindlustuskonventsioonist riigi enda kodanikele tulenevaid eeliseid tuleb võimaldada ka töötajatele, kes on teiste liikmesriikide kodanikud

(EMPs ja EÜ-Šveitsi kokkuleppe raames kohaldatav tekst)

(2010/C 106/14)

SOTSIAALKINDLUSTUSSÜSTEEMIDE KOORDINEERIMISE HALDUSKOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) ⁽¹⁾ artikli 72 punkti a, mille kohaselt halduskomisjon tegeleb kõigi määrusest (EÜ) nr 883/2004 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusest (EÜ) nr 987/2009 (milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta) rakendamise kord) ⁽²⁾ tulenevate haldus- ja tõlgendusküsimustega,

võttes arvesse määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 72 punkti c, mille alusel halduskomisjon tugedab ja arendab sotsiaalkindlustusalast koostööd liikmesriikide ja nende asutuste vahel,

ning arvestades järgmist:

- (1) Määrus (EÜ) nr 883/2004, mis on vastu võetud EÜ asutamislepingu artiklite 42 ja 308 alusel, on asutamislepingus sätestatud põhiõiguste kasutamisel oluline instrument.
- (2) Kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeld on oluline tagatis töötajate liikumisvabaduse tagamiseks, nagu on sätestatud asutamislepingu artiklis 39. See tähendab igasuguse diskrimineerimise kaotamist liikmesriigi elanikest töötajate ja võõrtöötajate vahel tööhõive, töö tasustamise ja muude töötingimuste alal.
- (3) Gottardo kohtuasjas ⁽³⁾ lähtus Euroopa Kohus sellest põhimõttest, mis on sätestatud asutamislepingu artiklis 39, seoses isikuga, kelle elukoht oli ühenduses ning kes oli töötanud Prantsusmaal, Itaalias ja Šveitsis. Sellel isikul ei olnud piisavalt õigusi, et saada pensioni Itaalias, ja ta palus, et liidetaks kokku tal Šveitsis ja Itaalias täitunud kindlustusperioodid, nagu on ette nähtud kahepoolse konventsioonis, mille Itaalia ja Šveits olid oma kodanike heaks sõlminud.

⁽¹⁾ ELT L 166, 30.4.2004, lk 1.⁽²⁾ ELT L 284, 30.10.2009, lk 1.⁽³⁾ 15. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-55/00, *Elide Gottardo vs. Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)*, EKL [2002], lk I-413.

- (4) Selles kohtuasjas otsustas kohus, et kui liikmesriik sõlmib rahvusvahelise kahepoolse sotsiaalkindlustusalase konventsiooni mitteliikmesriigiga, mille alusel tuleb vana-duspensionioõiguse saamisel arvesse võtta selles mitteliikmesriigis täitunud kindlustusperioode, nõuab võrdse kohtlemise põhimõte, et see liikmesriik annaks ka teiste liikmesriikide kodanikele sama eelise, mis selle konventsiooni kohaselt saab osaks tema enda kodanikele, välja arvatud juhul, kui liikmesriigil on keeldumiseks objektiivne õigustus (punkt 34).

- (5) Sellega seoses sedastas kohus, et see, kuidas ta on tõlgendanud nõukogu määruse (EMÜ) nr 1408/71 ⁽⁴⁾ artikli 1 punktis j (praeguses määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 1 punktis l) esitatud terminit „õigusaktid”, ei saa mõjutada iga liikmesriigi kohustust järgida asutamislepingu artiklis 39 sätestatud võrdse kohtlemise põhimõtet.

- (6) Kohus oli seisukohal, et liikmesriigi ja mitteliikmesriigi vahel sõlmitud kahepoolse rahvusvahelise konventsiooni tasakaalu ja vastastikkuse rikkumine ei kujuta endast objektiivset õigustust selles konventsioonis osaleva liikmesriigi keeldumisele laiendada teiste liikmesriikide kodanikele eeliseid, mis saavad kõnealuse konventsiooni tulemusena osaks tema enda kodanikele.

- (7) Ka ei aktsepteerinud kohus vastuväiteid, et finantskoormuse ja haldusraskuste võimalik suurenemine, mis tuleneb kõnealuse mitteliikmesriigi pädevate ametivõimudega suhtlemisest, võib õigustada asutamislepingust tulenevate kohustuste täitmatajätmist kahepoolse konventsiooni osaliseks oleva liikmesriigi poolt.

- (8) On oluline, et sellest kohtuotsusest tehtaks kõik asjakohased järeldused, sest see on otsustava tähtsusega nende Euroopa Ühenduse kodanike jaoks, kes on kasutanud oma õigust liikuda vabalt teise liikmesriiki.

⁽⁴⁾ EÜT L 149, 5.7.1971, lk 2.

- (9) Sel põhjusel tuleks selgelt kinnitada, et liikmesriigi ja mitteliikmesriigi vahelisi kahepoolseid sotsiaalkindlustuskonventsioone tuleb tõlgendada nii, et konventsiooni osaliseks oleva liikmesriigi kodanikele osaks saavaid eeliseid tuleb põhimõtteliselt anda ka ühenduse kodanikule, kes on objektiivselt võttes samas olukorras.
- (10) Olenemata Gottardo kohtuotsuse ühetaolisest kohaldamisest üksikjuhtudel tuleks olemasolevad kahepoolsed konventsioonid läbi vaadata. Varem sõlmitud lepingute kohta on asutamislepingu artiklis 307 öeldud: „asjasse puutuvad liikmesriigid [kasutavad] kõiki vajalikke vahendeid kindlaks tehtud vastuolude kõrvaldamiseks” ning pärast 1. jaanuari 1958 või pärast liikmesriigi Euroopa Ühendusega ühinemise kuupäeva sõlmitud lepingute puhul on asutamislepingu artiklis 10 nõutud, et liikmesriigid hoiduksid „kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist”.
- (11) Liikmesriigi ja mitteliikmesriigi vahel sõlmitud uute kahepoolsete sotsiaalkindlustuskonventsioonide puhul on oluline meeles pidada, et need peaksid sisaldama konkreetset viidet põhimõttele, et teiste liikmesriikide kodanikke, kes on kasutanud oma õigust liikuda vabalt liikmesriiki, mis on asjaomase konventsiooni osaline, ei tohi nende kodakondsuse alusel diskrimineerida.
- (12) Gottardo kohtuotsuse kohaldamine konkreetsetel üksikjuhtudel sõltub suurel määral mitteliikmesriikide koostööst, sest nemad peavad kinnitama asjaomasel isikul selles riigis täitunud kindlustusperioodid.
- (13) Halduskomisjon peaks selle küsimusega tegelema, arvestades, et Gottardo kohtuasjas tehtud otsus on seotud võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamisega sotsiaalkindlustuse valdkonnas,

toimides vastavalt määruse (EÜ) nr 883/2004 artikli 71 lõikes 2 sätestatud tingimustele,

SOOVITAB PÄDEVATELE TALITUSTELE JA ASUTUSTELE JÄRGMIST:

1. Vastavalt võrdse kohtlemise põhimõttele ja põhimõttele, mis keelab teha vahet riigi oma kodanike ja teiste liikmesriikide kodanike vahel, kes on kasutanud oma liikumisvabadust vastavalt asutamislepingu artiklile 39, antakse pensioniga seotud eeliseid, mis saavad osaks riigi oma töötajatele (töövõtjatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele) mitteliikmesriigiga sõlmitud sotsiaalkindlustuskonventsiooni alusel, põhimõtteliselt ka töötajatele (töövõtjatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele), kes on teiste liikmesriikide kodanikud ja on objektiivselt samas olukorras.
2. Liikmesriigi ja mitteliikmesriigi vahel sõlmitud uutes kahepoolsetes sotsiaalkindlustuskonventsioonides tuleks konkreetset viidata põhimõttele, et teiste liikmesriikide kodanikke, kes on kasutanud oma õigust liikuda vabalt liikmesriiki, mis on asjaomase konventsiooni osaline, ei tohi nende kodakondsuse alusel diskrimineerida.
3. Liikmesriigid peaksid teatama nende riikide asutustele, kellega nad on sõlminud sotsiaalkindlustuskonventsiooni, mille sätted kehtivad ainult nende oma kodanike suhtes, Gottardo kohtuotsuse tulemustest ning paluma neil teha koostööd Euroopa Kohtu otsuse kohaldamisel. Liikmesriigid, kes on sõlminud kahepoolse konventsiooni sama mitteliikmesriigiga, võivad niisuguse koostöö taotlemisel tegutseda üheskoos. Niisugune koostöö on kohtuotsuse järgimiseks ilmselgelt hädavajalik.
4. Käesolev soovitus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*. Seda kohaldatakse alates määruse (EÜ) nr 987/2009 jõustumise kuupäevast.

Halduskomisjoni esimees
Gabriela PIKOROVÁ